

Soiden sijainti ja tila

Sievin Asemakylän tuntumassa kumpumoreenimaastossa olevat Kirkko- ja Lapinnevat sekä erikseen käsiteltävä Lähdeneva ovat Kalajoen latvavesien välisellä vedenjakajalla. Ne ovat olleet hydrologisessa yhteydessä toisiinsa, nyt ojitukset ja tiestö rajaavat ne itsenäisiksi suokomplekseiksi.

Kirkkoneva viettää etelä- ja pohjoisosistaan loivasti vastakkaisiin suuntiin suon keskellä olevan Sammakkolammen sijaitessa laakean "satulatasanteen" harjalla. Ojittamaton suo-osa (noin 65 ha) rajautuu itäosissaan huonokuntoiseen metsäojastoon, etelässä pelto-ojituksiin; pohjoisessa suo rajautuu ojitusten lisäksi tiehen, länsiosassa maantien lisäksi luonnontilaisesti kangasmetsiin.

Ojittamattomalla Kirkkonevan alalla ei ihmisen aiheuttamia merkkejä näy. Ojituksen vaikutus suohon on minimaalinen lukuun ottamatta eteläistä lahdekettä. Uudis- tai kunnostusojituksia ei havaittu. Suon länsiosan yli menee sähkölinja, vanha talvitien pohja lammen lounaispuolella ei maastossa juuri erottaudu.

Lapinneva on mainituista kolmesta suosta keskimmäinen ja korkeimmalla sijaitseva. Lukuun ottamatta suon ojitettua itälaitaa suo on reunat mukaan lukien luonnontilainen. Välittömästi suon pohjoispuolella oleva pieni kaatopaikka on suljettu jo vuosia sitten. Suon itäosan ojituksen etävaikutus ojittamattomaan alaan (noin 50 ha) jää rajalliseksi. Uudis- tai kunnostusojituksia ei havaittu. Suolla ei havaita ihmistoiminnan jälkiä.

Kirkko- ja Lapinnevaa voidaan pitää luonnontilaisen kaltaisina soina.

Suoyhdistymän ja kasvillisuuden luonne

Sekä Kirkko- että Lapinneva ovat karuja vedenjakaja-alueen soita ilman mitään suurempia luonnollisia tulo- tai purkuoja. Molempia soita leimaa enimmäkseen karu mätäs- ja välipintainen kasvillisuus.

Kirkkoneva on pohjoisosaltaan viettokeidas, jossa ombrotrofiset lyhytkorsinevat tai kuljunevapinnat vuorottelevat kermien kanssa. Reunaosissaan rahkamassiivi on vielä ohut mahdollistaen tupasluikkareliktien harvan esiintymisen. Suon keskellä olevaa Sammakkolampi on umpilampi, jonka vesipinta on kohonnut suon korkeuskasvun myötä. Vesi- ja rantakasvillisuuden paljolti peittämän lammen ympärystään on valtaosin karua rahkasammalrimpinevaa, lammen etelälaidalla vähäalaisesti luhtanevaa. Lammen kasvillisuuden (mm. suovehkamatot) rehevyyttä ilmeisesti ylläpitää sen suuri lintumäärä.

Kirkkonevan itälaidalle rajautuu jyrkästi keskiravinteista alaa, mesotrofista kalvakkaa lyhytkorsinevärämettä, joka on paikoin ruoppaista. Keskiravinteisuutta ilmentävät vaaleasara, keräpää- ja lamparerahkasammal. Mesotrofinen suon osa vaihtuu eteläosassaan karujen sararämeiden kautta karuksi nevaräme-kuivakoksi ja edelleen puustoisemmaksi sararämemuuttumaksi.

Läntistä Kirkkonevan laitaa luonnehtivat karut lyhytkorsirämeet, jotka voivat olla kalvakoita tai rahkaisia. Metsäsaarekkeiden laidoille ei ole kehittynyt laidetta. Lampea lähinnä olevan pienen saarekkeen ympärille näyttää olevan kehittymässä keidasrämekehä.

Kirkkonevaa voidaan pitää sekakompleksina.

Lapinneva on lähes kauttaaltaan dynaamisessa kehitysvaiheessa kohti keidastumista. Suon ombrotrofinen itäinen osa on jo laajalti muuttunut viettokeitaaksi, jolla on paikoin eteläosassaan kapea sararämeen kaltainen laide. Suon muu osa on suovesien virtailujen määräämäänä ryhmittynyt kirjavasti enimmäkseen karuiksi saranevoiksi, tupasvillarämeiksi, äärikaruiksi lyhytkorsinevoiksi ja karuiksi rimpinevalaikuiksi.

Lapinnevan reunoilla tavataan pienialaisesti keskiravinteisuutta: suon etelälaidalla on kalvaskuiri-, kiiltolehvä- ja haprarahkasammalen luonnehtima tervaleppää kasvava pohjavesivaikutteinen ala (lähteinen ruoho- ja heinäkorpi, LärhK), jolla esiintyy myös harajuuri. Suon länsilaidalla on tervaleppää myös kahdessa mesotrofisessa sarakorpikuviossa. Lapinnevan länsilaidan suurten kivilohkareiden muodostama reuna tekee suomalaisen näiltä osin jylhäksi.

Lapinnevaa voidaan pitää lähinnä sekakompleksina.

Kirkko- ja Lapinnevoilla ei esiinny valtakunnallisesti uhanalaisia kasvilajeja. Luontotyypeistä valtakunnallisesti vaarantuneeksi luokituu lähteinen ruoho- ja heinäkorpi.

Suolinnuston yleispiirteet

Kirkkonevalla (mukaan lukien Sammakkolampi) havaittiin kesäkuun lopun maastokäynnillä 2009 mm. hätäilevä töyhtöhyppäpari, keltavästäräkki, liroja, niittykirvisiä, taveja, heinäsorsa, hätäilevä valkoviklo, kurjen sulkia, joutsenpari poikasineen, naurulokkikolonia (n. 140 yks.), kalalokki, pikkulokki ja mustakurkku-uikkuja.

Sievin seudun suolinnustoa tutkineen FL Kauko Huhtalan mukaan lintujen parimäärät ovat vaihdelleet 1967–2003: kurki 1-2, kuovi 2-5, pikkukuovi 0-4, kapustarinta 2-6, töyhtöhyppä 3-10, suokukko 0-2, liro 4-10, valkoviklo 0-3, taivaanvuohi 1-5, jänkäkurppa 0-1, teeri 2-20, riekko 0-3, heinäsorsa 2-5, jouhisorsa 1-3, haapana 0-2, tavi 5-8, mustakurkku-uikku 1-3, kalalokki 0-5, naurulokki 0-350 yks., pikkulokki 0-10, kalatiera 0-1, isolepinkäinen 0-1, piekana 0-1 sekä punajalkaviklo satunnaisesti.

Linnustollisesti Kirkkoneva erottautuu viereisistä Lapinnevasta ja Lähdenevasta omaan luokkaansa lintujen runsauden ja eritoten havaitsemisen helppouden suhteen. Suolla on suuret mahdollisuudet palvella niin retkeilijöitä kuin etenkin opetustointa, sijaintinsa ja helpon saavutettavuutensa vuoksi. Kirkkonevan Puna-sensalon metsäsaarekkeen itäinen kumpare aivan Sammakkolammen vieressä olisi mitä oivallisinkin paikka lintutornille.

Lapinneva on linnustollisesti edellistä vaatimattomampi. Maastokäynnillä toki tavattiin kapustarinta, niittykirvisiä, kurjen jäljet, tuulihaukka, naurulokkeja sekä kalalokkeja hätyyttämässä hiirihaukkaa. Linnustollisesti Lapinnevaa voidaan pitää varsin tavanomaisena.

Kirkko- ja Lapinnevan merkitys soidensuojelun alueellisessa tarkastelussa

Kirkko- ja Lapinneva yhdessä viereisen Lähdenevan kanssa muodostavat edustavan kokonaisuuden keskibio-reaalisista soista, jotka ovat dynaamisessa siirtymävaiheessa aapasuosta keidassuoksi – ovat siis edustavia esimerkkejä ns. vaihettumisvyöhykkeen suoyhdistymistä. Varsinkin linnuston suhteen, erityisesti Kirkkonevalla, suokokonaisuudella on selkeä potentiaali retkeily- ja opetuskäytössä.

Soiden alueellinen merkitys voidaan arvioida kun on saatu suojelusoista ja ojittamattomista suojeluohjelmien ulkopuolisista soista riittävän kattava seudullinen käsitys.

Kirjallisuus

Huhtala, K. 1993: Sievin eläimistöä. – Sievistä sommaan näkköön: 8-18. Kuntakirja.

Huhtala, K. 2006: Monipuolinen linnusto. – Sievin kunnan nettisivut: <http://www.sievi.fi/index.asp>.

Huhtala, K. 2009: Haastattelu.